

ST·OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

60. ÅRGANG

15. DESEMBER

NR. 46-47

Et lite juledikt

Av Franciskus

*Maria med Barnet.
«Vår Frue av Norge». Fra Enebak
kirke.*

Foto: Teigen.

*Et lite barn er født i natt,
det minste liv, den minste skatt,
det minste lys blant stjerner milde.
Men ikke alltid er det lille
så lite som vårt øye ser det.*

*En jomfru fødte ham til jord
og ble Guds egen lille mor,
slik Fader, Sønn og And det ville.
For ikke alltid er det lille
så lite som vårt øye ser det.*

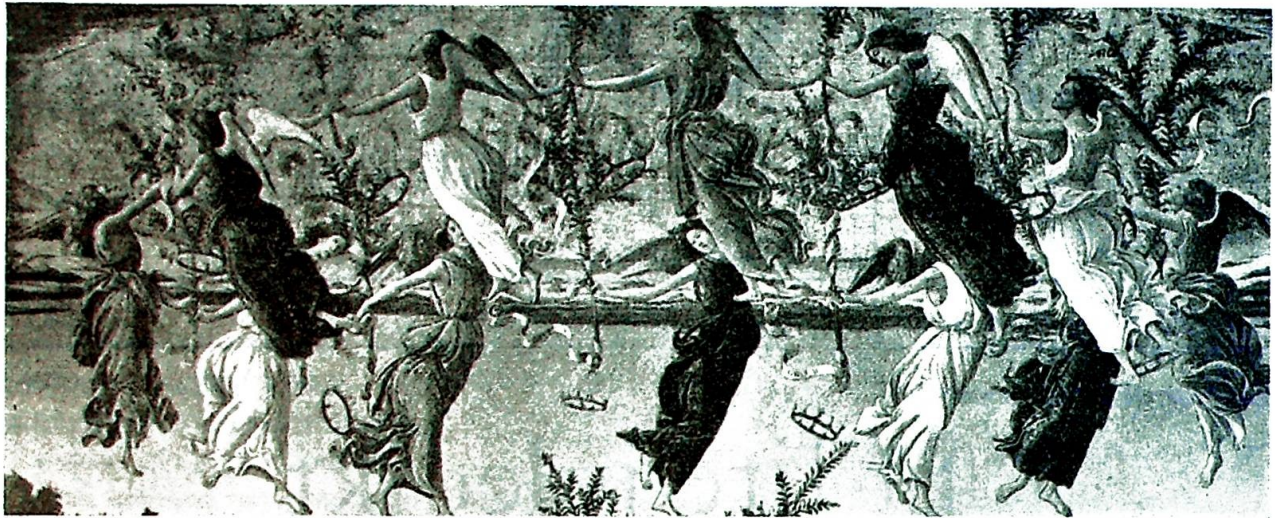
*Seg selv oss Jesusbarnet bod
i alterbordets lille brod
for sjelens dype sult å stille.
Og ikke alltid er det lille
så lite som vårt øye ser det.*

*O, jomfrumor! O, nattverdsgjest!
Kom begge til vår julefest
og gjør den til et himmelsk gilde!
Da blir det fattige og lille
langt større enn vårt øye ser det.*

Tro, venner, at det skjer, så skjer det!

Julens budskap er evig nytt

Av biskop dr. Jac. Mangers

Boticelli: Engledans julenatt.

Fra alle prekestoler i verden og over alle kontinenter lyder igjen det urgamle budskap: «Se, jeg bringer bud om en stor glede . . . Fred på jorden for mennesker som har en god vilje.»

Dette budskap er like aktuelt i dag som den gangen det ble ropt ut over Betlehems marker. Julens mysterium er og blir for alle mennesker til alle tider den mest levende, den mest nærværende virkelighet: Gud er blitt vår blodsfriende og deler med oss våre jordiske kår for å løfte oss opp til seg. Han er blitt vår alliert i kampen mot sorg og nød, mot synd og fornedring.

Hvem av oss møter ikke hver dag mennesker som har mistet alt håp, all tro på livet, på menneskene, på framtiden? Hvem av oss har ikke sine øyeblikk da alt ser mørkt ut og ingen stjerne mer øynes på firmamentet? Ved krybben står mange fattige, mange korbærere, mange misforståtte, foraktede og utstøtte, men nettopp der får deres fattigdom, deres korbæring, deres sorger og lidelser en mening. Ved krybben forstår de hvorfor de lider: en Gud lider med dem og for dem for å frelse verden. Det guddommelige Barn har villet føle alle våre lidelser og alle våre sorger i sitt eget kjød. Derfor kom Det til oss og tok parti for oss. Menneskene gjorde det ikke lett for Guds sønn, og han visste at døden på korset skulle bli takken for hans godhet. Men det kunne ikke holde ham tilbake.

I krigsårene har vi erfart hva det vil si å ha mektige allierte i nødens stund. Men vi glemmer så lett at vi siden første juledag har Gud selv som alliert. Han har den gangen stilt alle midler, sin evige troskap og sin uendelige kjærlighet i vår tjeneste. Aldri har han sviktet oss, men så å si mobilisert alle krefter for å hjelpe oss. Den som fatter det, kan aldri mer tape motet, for med en slik alliert må ethvert slag i menneskelivet få en seierrik utgang. Det er bare det: vi må ty til den mektige allierte som kom til oss med himmelen med det glade budskap: «Ære være Gud

i det høye, og på jorden fred for mennesker som har en god vilje».

Ja, julens mysterium er grunnlaget til en lykkelig framtid. Den første julefest var opptakten til en ny verdensperiode. Fra da av teller vi årene etter en ny kalender. Evangeliet karakteriserer denne periode som en fredens tid og Kristus som fredsstifter og fredsfyrste. Hvert år, også i år, hører vi dette fredens evangelium. Men hvor ofte er det ikke blitt overdøvet av kanonene og sirenene, slik at mange har vanskelig for å tro på fredens evangelium? Hva kommer det av? Er Evangeliets budskap falsk? Er vi blitt bedradd? Har kristendommen sviktet? Å nei! Den som tror, vet at i det minste her er ikke noe bedrag mulig, og han vet også at skylden ikke kan ligge hos selve kristendommen. Feilen ligger annet steds. Vi behøver ikke å lukke Evangeliet eller kaste kristendommen over bord. Vi må bare begynne å ta Evangeliets og kristendommens budskap alvorlig og leve etter det. Da vil vi erfare at det alene er i stand til å skape fred og menneskeverdige kår, at det ikke er foreldet eller overlevet.

Men dessverre er det glade budskap likeså nytt og fremmed for de fleste mennesker som det var det for oxen og eslet ved krybben. Vel er det den 1949te jul. Men av alle de mennesker som i denne lange tiden har levd og av dem som lever i dag er det så alt for mange som ikke tar det kristelige eksperiment alvorlig. De eksperimenterer med alle andre verdens ting. De går til Moskva og Paris, til Jalta og Potsdam, men ikke il Betlehem. De hører på falske profeter som råder dem til krig, men ikke på Frelseren som kommer med fredens budskap.

Vannet kan årtusener rinne over en stor, hard steinblokk: den tar det ikke inn i seg og blir innvendig like tørr som den var før vannet skylte over den. Det er ikke vannets skyld, men steinens harde natur. Slik ligger skylden heller ikke hos kristendommen, ikke hos fredens evangelium, når menneskene blir ved å være golde og kalde, men hos disse

Musikk og bønn

Et brev

I anledning av Ceciliafesten 22. november i år, mottok kirkekorset ved St. Dominikus i Oslo et lengre brev fra sin gamle organist, pianisten Thoralf Norheim, nå frater Olav ved dominikanerklosteret Le Saulchoir, Paris. Thoralf Norheim trådte inn i dominikanerordenen høsten 1945. Han hadde da et kjent navn her hjemme som pianist og hadde gitt flere konserter i Aulaen.

St. Olav har fått tillatelse til å gjengi de deler av brevet, der frater Olav mediterer over musikkens forhold til bønningen og kallet, og han bringer tanker som alle vil kunne berikes av.

Når vi skal gi uttrykk for noe uendelig godt eller noe uendelig trist, føler vi mer enn ellers fattigdommen av våre ord.

I slike øyeblikk føler vi trang til stillhet, eller til et språk som ikke er begrenset av våre vanlige forestillinger, noe uendelig, noe som korresponderer med det store vi opplever. Nå skal jeg passe meg vel for å si noe «kjattersk». Jeg vet godt at det er en objektiv måte å uttrykke mysteriet på. Jeg har ikke for ingenting vær i berøring med Sankt Thomas flere år allerede, og jeg er helt overbevist om at han har rett! Men det finnes øyeblikk da definisjonen og presisjonen likesom glir bort fra en, og en har lyst til å gjenta og gjenta noen få og enkle ord, eller rolig betrakte det hele i en absolutt taushet. Eller uttrykke seg i et språk som kan forene seg med denne taushet.

Her kan musikken være en stor ting. Det finnes musikk som øker stillheten i oss og som altså gjør oss mer mottagelige for mysteriet. Hvem har ikke opplevd dette f. eks. under Messen når den eller den gregorianske koral blir sunget, eller i Palestrinas og Bachs kirkemusikk? Selv i den såkalte «verdslige» musikk er det partier som virker forunderlig oppløftende. De store genier uttrykker seg jo ved hjelp av et talent som de ikke har av seg selv, og om de vil eller ikke, kommer de til å tale om Gud i sine mest inspirerte øyeblikk. Stråler av det evige vil nå og da skinne igjennom skydekket, og de som er mottagelige for dette lys vil oppfange den.

En av mine tidligere kolleger, pianisten Jan Wølner, erklærte en dag at «hvis jeg ikke fryser på ryggen minst to ganger i løpet av en konsert, da har det ikke vært noen god konsert!» Det var nå hans måte å si det på, men jeg skjønner godt hva han mener! Alle som befatter seg litt med kunst er mottagelige for disse opphøyede øyeblikk, men ikke alle forsøker å gjøre seg klart hva det egentlig er som foregår.

Faren ved kunsten, som ved enhver menneskelig rikdom, er naturligvis at en kan være fristet til å stanse ved den, å nøye seg med de gleder og tilfredsstillelser den gir. Det blir omtrent som med mannen

harde mennesker selv, som ikke vil ta kristendommen i seg og som mangler den gode vilje Evangeliet taler om. Dersom vi kan manne oss opp til denne gode vilje, da vil Barnet i krybben bringe oss den fred og den visshet om en lykkelig framtid som Det ved vår egen skyld, til nå ikke har kunnet gi oss.

i Evangeliet som samlet og samlet i lader og på loft for å leve et liv i herlighet og glede. Vi vet alle hvordan det gikk med ham.

En annen fristelse kan være å sukke og utbryte med Wergeland: «O het jeg bare Per og eide to mål jord!»

Hvor takknemlige vi må være som har en tro som tillater oss å plasere tingene på deres rette plass! Vi vet at kunsten, selv om den kan gi oss øyeblikk av sublim oppløftelse, ikke kan gi oss noe å leve på. Vi vet at den minste lille gjerning, gjort av ren og oppriktig kjærlighet til Gud, veier mer i Guds øyne enn kunstnerens mest sublim intuisjon. Men vi vet også at Guds gaver ikke blir gitt for å graves ned i jorden, de skal på sin måte prise Skaperen og oppbygge skapningen. Men betingelsen er stadig at det er kjærligheten som må drive verket, ellers er alt uten virkelig verdi. At det er mulig for rikt utstyrte kunstnere å leve og arbeide med denne innstilling, det viser historien flere lysende eksempler på. Tenk bare på Bach, som alltid skrev øverst på notarket: «Til Guds ære». Eller på Cesar Franck, hvis liv og verk, især de siste årene, ånder av kjærlighet og kontemplasjon.

Vi vil altså ikke fornekte Guds gaver, men stille den inn i en sammenheng som gir den evighetsverdi. Vi vil ikke jage etter kunst-opplevelser for den tilfredsstillelse de gir oss i øyeblikket, men vi vil ta kunsten i vår tjeneste p. g. a. den evne den har til å få oss til å lytte og til å åpne oss mot den store virkelighet som ligger bakom. Det er også vår oppgave når vi synger og spiller i Kirken. Gjør vi det med den rette kjærlighet, burde resultatet bli større kjærlighet, både i oss selv og i andre. At det er en stor og vanskelig oppgave behøver jeg visst ikke si. Hvor

Mathias Grünewald: Engler.

ofte er vi ikke fristet til å bli motløse når vi må erkjenne at det ikke er noe rimelig forhold mellom de intensjoner vi legger i verket og verket selv!

Da bør vi minne oss selv om at det som er gjort av virkelig kjærlighet aldri er forgjeves, selv om den estetiske side av saken ikke er på høyden. Selvfølgelig må vi strebe etter fullkommenhet på begge områder, og det gjør vi nok også, hver etter vår evne, ellers tok vi ikke vår oppgave alvorlig. Men det første og største er kjærligheten. —

Jeg kunne ha lyst til å gjengi noen linjer av en tale som den franske dikter Paul Claudel holdt for noen år siden. Han sier: «Det er om kunsten å lytte jeg vil tale, og som utgangspunkt tar jeg et ord av Jesu Sirachs bok i det Gamle Testamente: Non impediās musicam! «Forstyrr ikke musikken!» eller «legg ikke hindringer i veien for musikken!» Hvilken musikk? Jo, først den som ganske enkelt er selve menneskelivet, hvor vår plass, liten eller stor, er oss gitt. Vi er ikke cikader (en slags insekter) som klynget til barken på en furu summer av full hals den lange sommerdag. Vi har å gi akt på det som skjer omkring oss, ja, en stor del av vår skjebne avhenger av om vi hører godt, forstår godt og av vår evne til mottagelighet. Jeg mener at i denne menneskelige musikk er det tre ting å iakttå: først partituret, som likesom er skjebne-boken og som vi bør tyde så nøyaktig som mulig side for side. For det annet lederens taktstokk som angir rytmen og uttrykket, og som jeg ikke kan sammenligne bedre enn med de store morallover, de som hevet over den enkeltes initiativ angir den felles idé og bevegelse. For det tredje: vår oppmerksomhet, ikke bare overfor de som sitter nærmest oss i det store orkestret, men overfor kontrabassisten og paukisten der langt borte, han som har 70 taktets pause og bare tenker på sitt forestående «innfall».

Dyrt får vi lære etter hvert hvordan hver falsk tone eller galt innfall blir straffet. Straffet både ved vår personlige ydmykelse og ved den forstyrrelse vi gir årsak til omkring oss . . .

Men musikken — som Sokrates (ifølge Platon) ville vie resten av sitt liv dersom han hadde fått leve — den er ikke bare en forståelsesfull underkastelse, en mer og mindre villig oppgivelse av vår egenvilje p. g. a. komposisjonens krav. Vi vet at det også finnes en annen musikk, en musikk så virkningsfull, utstyrt med en så gjennomtrengende og overbevisende kraft, at den er i stand til å helbrede vår døvheter. Denne døvheter som er så fortredelig og seiglivet at Vårherre lærer oss at det bare er ved bønn og faste vi kan greie opp med den. Evangelisten forteller at «Jesus tok den døvstumme til side, bort fra folket, stakk sine fingrer i hans ører, så opp mot himmelen, sukket og sa til ham: «Effeta,» det er: «lukk deg opp!» Kom ut, innestengte menneske! Lenge nok har skapningen sperret veien til din sjel. Lytt nå til det din Skaper har å si deg! — Det var dette maktfulle ord Matteus hørte i sin tollbu og den gråtende Maria Magdalena under cypressen i Jerusalem. Det hendte også at det ikke ble uttalt. Et blikk var nok, som for apostelen Bartolomeus.

Det gjelder ikke et alminnelig og konvensjonelt ord. Det gjelder et ord som er i slektskap med hele registeret av våre egenskaper og muligheter. Det er om dette dikteren synger:

«Min sjel er som en hengende luth,
en liten berøring, og den klinger.»

Denne utsøkte musikk er altså *kallet*. Kallet, som så mange prester, søstre, misjonærer og legfolk har hørt og forstått.

Men det hender at vi ikke forstår det med én gang. Noen må forklare det for oss, legge det stykke for stykke i munnen på oss, som en mor som mater sitt syke barn. Først en teskje — og så en til . . .

Dette gjorde også Vårherre på veien til Emmaus, da han la ut for de to disiplene om alt det som var skrevet om ham hos profetene. Det er ikke nok å ha brød. Det må også brytes for at vi kan ta imot det. Derfor heter det også i Evangeliet at det var ved Brødsbrytelsen de kjente Ham igjen. — Guds evige ord ble tilpasset vårt ufullkomne øre —»

Og her forlater vi dikteren Paul Claudel. Ja, i sannhet, musikk kan være mange ting. Det gjelder bare å ha ørene opplatt!

Frater Olav slutter sitt brev med å forsikre sine venner om at han ikke så helt forsømmer sin egen musikk heller, trass i kravene studiene stiller. Han finner tid til å beskjeftige seg nærmere med gregoriansk sang bl. a. Og at den gamle konsertgiver trives like godt ved orgelet i en klosterkirke og i skinnnet av et par kjerter i et gammelt abbedi som i rampelyset i vår hjemlige Aula, forteller disse ordene til slutt:

«I sommer ga jeg to konserter for en samling av speiderførere, kvinnelige og mannlige, i Pontigny, det gamle Cistercienser-abbediet i Burgund. Rammen var betagende: i en sal med buer og hvelv, en gang brødrenes dormitorium, var det oppstilt et stort Pleyel-flygel opplyst av et svært talglys på hver side, resten av salen med tilhørerne lå mer og mindre i mørke, og her ga jeg da et program fra Bach til Debussy. Den andre konserten foregikk i kirken, en herlig gotisk klosterkirke fra det 12. århundre, med et like herlig orgel fra det 17. århundre. Jeg spilte fransk musikk fra det 17. århundre, dessuten Bach og Cesar Franck.»

A. J. LUTZ

DEN KATOLSKE RELIGION

fremstillet for moderne

protestanter

Hf. kr. 11.70.

Innb. kr. 15.50

Fåes hos bokhandlerne

OLAF NORLIS FORLAG - OSLO

Fullkommenhet også i vår tid?

Det er i vår tid i høyere grad enn før en tendens til å gjøre livet lettere å leve, og man går vidt på det område. Også vi katolikker er blitt påvirket av innstillingen og det kan være klokt å besinne seg litt på det vesentlige.

En alminnelig begrunnelse for å gjøre det lettere å være katolikk er den, at Kirken så ville få flere konvertitter. Det er for stort et skritt å ta i dag. Konflikten med de stort sett ikke-kristne omgivelser blir for stor. Det må derfor gjøres lettere hvor det er mulig.

Synspunktet er ikke riktig. Vi vet hvor vanskelig det må ha vært for en jøde på apostlenes tid å bli kristen. Vi vet at det alltid har vært et stort brudd med omgivelsene opp gjennom tidene når noen har konvertert. Og Kristus har forberedt oss på det i tide. Han har jo sagt at det på grunn av Ham ville bli strid mellom far og sønn, mellom mor og datter. Men det kan ikke unngås og av den grunn kan vi ikke se bort fra Kristus: vi må følge Ham, koste hva det vil.

Men hos oss er det oftest også bare Kirkens ytre skikker man vil søke å lempe. Og for så vidt som Kirken tillater det vil vi naturligvis heller ikke ha noe imot det. Men det er stadig grunn til å advare mot den *hensikt* som ligger bak slike ønsker.

Man sier at vi mennesker er svake og av kjærlighet til nesten må man gjøre det lettere å oppfylle Kirkens krav. Det er så sant at vi er svake. Men vi har ikke lov til å glemme at Guds åk er lett, ikke fordi vi selv tar oss rett til å gjøre det lett, men fordi vi får Guds nåde som hjelp *hvis vi villig går inn under det*. Derved blir det lett. Men glemmer vi det kan vi oppgi det hele for vi kan intet gjøre av oss selv.

Og det er ikke en gang kjærlighet, virkelig kjærlighet, å gjøre allting lettere. I det høyeste en meget kortsiktet kjærlighet. Guds fullkomne kjærlighet til oss mennesker vil at vi skal bli fullkomne og derved oppnå den evige lykke. Er det da ikke mere neste-kjærlig å oppfordre våre medmennesker til litt selvfornektelse? En hver av oss vet jo at det er den eneste veien.

En helt annen ting er det at vår ufullkomne oppfyllelse av fullkommenhetskravet alltid kan gjøre regning på Guds barmhjertighet, dersom vi har gjort hva vi kan. Det være langt fra oss å dadle noen fordi de ikke gjør nok. Vi vil selv ha all mulig barmhjertighet behov når vårt regnskap skal gjøres opp og vi stoler og håper på den. Men det forekommer oss å være å svikte apostolatet, når vi av frykt for utilstrekkelighet lar være med å opplyse om at kravet står der. Riktigere og kjærligere ville det være å vise hvor stor lykke det innebærer å oppfylle det og hvordan vi kan nå så vidt.

Innerst inne vet vi at det er gjennomførlig å være en god katolsk kristen etter de *bud* Gud og Kirken har gitt oss. Men også å gå langt videre. Vår tids krav til oss kristne er ikke å gjøre allting lettere. De forskjellige protestantiske kirkene har dyrt betalt deres syn her. Nei, det er vår sak i ennå høyere grad enn før å vise våre medmennesker at livet som katolikk er lett! Lettere enn alle andre måter å leve det på. For det er det til syvende og sist.

Vår eneste mulighet for virkelig å vise verden hva

vi har å gi den er å leve vår tro helt og fullt. Vi må bevise at Gud er til ved å leve et liv som det ikke var mulig å leve hvis Han ikke hjalp oss med det.

Og vi må vel ha lov til å be om at det ikke blir gjort for svært for oss. For det er et faktum som vi alle innrømmer når vi er ærlige, at man gjør det sværere for oss ved å gjøre allting lettere. Vi ønsker fasthet i vårt liv. Det er den verden lenges etter, og vi med den.

E. G.

Hva brevet til keiser Tiberius forteller

Hvordan så Kristus ut og hvorledes virket han rent personlig på sine omgivelser? Dette spørsmål har gjennom århundrene beskjefteget de søkende sinn. Et helt tilfredsstillende svar er aldri blitt gitt. Et eldgammelt dokument, som er i den italienske familie Cesarinis besittelse, betyr kanskje et skritt nærmere løsningen.

Det er et brev fra førstekonsulen Publius Lentulus, som var stattholder i Judea for Pontius Pilatus, og som er stilet til den daværende keiser Tiberius, som etterfulgte keiser Augustus og regjerte fra 14—37 etter Kristi fødsel. Det må være nådd rykter om den nye profeten helt til det fjerne Rom, og Tiberius må ha hørt ryktet og personlig interessert seg for hvordan denne «undergjører» i virkeligheten så ut, og hvordan han personlig opptrådte. Brevet som er offentliggjort i DAS WISSEN DER NATION, har vakt stor interesse i Tyskland.

Stattholderens brev er tydeligvis et svar på keiserens direkte spørsmål til sin stedfortreder i Judea, og lyder slik:

«Jeg har erfaret, o Cæsar, at du ønsker å vite det som jeg her vil berette deg:

Den mann du spør meg om nyter stor anseelse her, og heter Jesus Kristus. Folket kaller ham en profet, men hans disipler holder ham for Guds sønn, himmelens og jordens og alle tings skaper, som er og var i verden. Sannelig, o Cæsar, man hører daglig forunderlige ting om denne Jesus. Han gjør døde levende igjen, han helbreder syke bare med et ord. — Han er av middels høyde og meget vakker av utseende. Hans åsyn er så majestetisk at de som ser ham, må få ham kjær og frykte ham. Hans hår har farge som en moden hasselnøtt, og er kjemmet glatt inn til ørene, men ned fra ørene er det asketfarget, eller enda lysere. Han har etter nasaréernes skikk håret delt i midten. Pannen er hvelvet og åpen. Kinnene glatte, og hans åsyn preget av dypt alvor. Nesen og munnen er regelmessige. Hans skjegg er tett likesom håret, men ikke langt og delt i midten. Hans blick er alvorlig og gjennomtrengende, hans øyne ligner solstråler, så at ingen kan se inn i dem på grunn av deres glans. Når han truer, vekker han frykt, når han formaner, tiltrekker han. Han kan også være munter, men med verdighet. Man sier at ingen ennå har sett ham hverken le eller gråte. Hans hender og armer er meget vakre. Hans tale henriver dem som hører ham. Man ser ham sjelden, men når man ser ham, er han meget alvorlig. Av utseende er han den vakreste mann man kan se eller tenke seg. Hans mor skal være en av de vakreste kvinner i Judea. Hvis du, o Cæsar, ønsker å se ham, hva du tidligere har skrevet til meg, så underrett meg, og jeg vil straks sende ham til deg. Han vekker hele Jerusa-

Moses

Han fikk ikke komme til Kanaans land.
Han fikk bare skue det, fjernt, i et syn
fra Nebos tind,
landet som Gud hadde lovet hans folk.

Tankefull sto han deroppe på høyden
og så over daler og vide sletter,
vuggende palmer,
gyngende skog.
Åpent lå landet
mot lyset og dagen,
duggfriskt, som første morgen.

Lengst i nord
så han Manasses og Efraims riker,
mot Syden Judeas
fruktbare jord.
Og drømmende, stille gled Jordans flod
blå gjennom landet.

Men lenger gikk synet:
Mot hellige lunder,
fra høydene ut
til det vestlige hav.

Dette var landet
som Israels barn
skulle hegne og eie.
Mer skulle slekten
leve seg sammen
i strid og fred,
til engang — engang —
Og Moses så
i en dunkel fremtid
et lys som tentes,
som blendet Guds verden,
som bredte seg ut
til den hele jord. —

Tankefull sto han
deroppe på høyden.
En olding, bøyet
av ansvar og år.
Huden var brunet
av ørkensolen,
vinden viftet
hans hvite hår.
Men øynene skinte
forklaret mot lyset,
som fanget de alt, i livet, i døden
inn, i et eneste, mektig syn.

Så vandret han selv
inn mot lyset.

Hans verk var endt.
Innvielsens visdom
hadde han båret
ut fra Egypten
til Kanaans land.

I firti år
hadde han vandret
i øde marker,
ledet sitt folk
gjennom ørkenens farer,
ført dem mot landet
østenfor havet.

Et rike gikk under.
Et nytt ble grunnnet
med nye syner,
med nye håp.

RUTH ALVSEN

lems beundring med sin lære. Han har aldri lært noe, men kan dog all lære utenat. Han kommer gående barbent og barhodet. Mange ler ham ut, men de som hører hans lære, beundrer ham og skjelver for ham.* Man sier at et slikt menneske ennå aldri er blitt sett og hørt her i landet. Etter hva jødene forteller meg, har ennå ingen gitt så vise råd som denne Jesus Kristus. Mange jøder betrakter ham som en gud, og tror på ham, men det finnes også mange som anklager ham for meg og sier han er en motstander av din Majestet, o Cæsar. Disse ondsinnete jøder er meg allerede imot. Man påstår at han ennå ikke har gjort noen noe ondt, derimot meget godt. De som kjenner ham, bevitner at de har mottatt store velgjerninger av ham, og er blitt helbredet for sine sykdommer. Men trass i dette er jeg beredt til å høre på dine befalinger, og vil gjøre som du vil. Lev vel.

Gitt i Jerusalem i den 11. måneds 7. indiksjon.*

Din Majestets trofasteste og lydigste stattholder i Judea.

Publius Lentulus m. n.»

* Indiksjon er betegnelse for en periode på 15 år som står i forbindelse med det romerske skattevesen, og begynner fra år 313 under Konstantin den Store.

Blide ansikter lyste opp i beskjedne smil da utenriksminister Gustav Rasmussen som formann i Carnegiefondets bestyrelse overrakte Sankt Joseph Søstrenes Orden en gullmedalje som påskjønnelse av det uforferdede redningsarbeide nonnene presterte under bombardementet av Den franske skole 21. mars 1944. På ordenens vegne mottok provinsialpriorinnen, søster Amelie, den vakre medalje. Det er første gang i Carnegiefondets historie at det utdeles en gullmedalje. Provinsialpriorinnen var ledsaget av priorinnen ved Jeanne d'Arc Skolen, møre Jeanne Marie, overlærerinnen, søster Margrethe, søster Edith, som personlig frelste over 20 barn, og søster Hélène.

Hvem er Cepicka?

Av Jan Stransky

For ytterligere å orientere våre lesere om utviklingen i Tsjekkoslovakia bringer vi denne artikkel om den «minister» som er satt til å kontrollere Kirken i dette land. Den er hentet fra det engelske uketidsskrift «The Tablet».

Hvem er de menn i den tsjekkoslovakiske regjering som i kraft av de nye kirkelover er satt til å kontrollere Den katolske kirke? De politiske rullebladene til dr. *Alexei Cepicka* som nå er sjef for det nye departement for kirkelige anliggender i Praha, og til dr. *Gustav Husak* som bekler en tilsvarende stilling i den regionale regjering i Slovakiens hovedstad Bratislava samt en karakteristikk av disse to menns personligheter, vil gi tydelige fingerpek om den kommunistiske diktaturregjeringens hensikter.

Dr. Alexei Cepicka, en 38 år gammel sakkfører som allerede er justisminister og president Gottwalds svigersønn, ble født i Kromeriz som er en liten by i Mähren. Under den tyske okkupasjon ble han berømt for sin brutalitet som sakkfører. Han benyttet sine forbindelser med de stedlige Gestapo-myndigheter til å presse ut av sine jødiske klienter og tsjekkiske ofre for den tyske forfølgelse betydelige summer. Det er en alminnelig oppfatning at han ble arrestert for å ha bestukket tyskerne og for innblanding i korrupsjonsaffærer i forbindelse med tyskernes såkalte arieriseringspolitikk under overføringen av jødisk eiendom på ikke-jødiske hender. Den hadde ikke noe å gjøre med en anti-tysk motstand.

Når den røde armé i 1945 rykket inn i Kromeriz, grep kommunistene der makten og dannet en nasjonal komité. Cepicka ble gjort til komitéens formann. Hans første administrative forføyning var å avskaffe alle legale domstoler i distriktet og å legge all makt

i nasjonalkomitéens hender. Nasjonalkomitéen ble på denne måten den øverste juridiske myndighet i alle rettslige anliggender. Ved et annet dekret forbød han kirkelige vielser og forordnet at alle ekteskap skulle inngås på nasjonalkomitéens kontor. Disse forordninger ble imidlertid opphevet kort tid etter, da det var lyktes de ikke-kommunistiske medlemmer av regjeringen i Praha å etablere en slags orden i landet.

I 1947 ble Cepicka handelsminister etter kommunisten Zmrhal som ikke hadde klart å mestre de individualistiske tendensene i den tsjekkoslovakiske tekstilindustri, og som derfor ble satt på porten av politi-byrået i Praha. Cepicka overtok handelsdepartementet og fikk i en fart ved regjeringsdekreter renset det for alle ikke-kommunistiske embetsmenn og avskaffet alle private firmaer som hadde med omsetningen av tekstilvarer å gjøre. Det lyktes ham faktisk å bryte ned en av de sterkeste anti-kommunistiske sektorer i det tsjekkoslovakiske næringsliv. Parti-koryfeene var meget tilfreds, og Cepicka ble snart en av de ledende kommunister i Tsjekkoslovakia.

Hans politiske karriere ble imidlertid alvorlig truet vinteren 1947, da det ble gjort forsøk på å ta livet av tre av regjeringens ikke-kommunistiske medlemmer, nemlig visestatsminister Zenkl, utenriksminister Jan Masaryk og justisminister Drtina. Disse tre regjeringsmedlemmer fikk seg på en og samme dag tilsendt små pakker, merket som parfyme, men de inneholdt sprengstoffer. Heldigvis åpnet minister Zenkl's sekretær pakken til sin sjef og oppdaget den skjulte mekanisme som ville ha brakt pakken til å

Søstrene i farens stund

Carnegiefondets gullmedalje til St. Jofessøstrene i København.

Carnegiefondet har ønsket å hedre de 11 St. Josefs-søstre som omkom ved bombingene av Jeanne d'Arc-skolen i København i 1944. «Katolsk Ugeblad» skriver i denne anledning følgende:

Det er vakkert og riktig at søstrene hedres på denne måte. Det eksempel de viste oss og som var forståelig for alle uten hensyn til tro eller ikke-tro, dukker ofte fram i vår erindring. Og like så riktig og vakkert er det at det ikke er den enkelte søster i sin ordensdrakt som hedres på denne måte, men søstrenes Ordenssamfunn. Ikke fordi man vil si at alle søstre er heltinner. Men under katastrofen på Fredriksberg var det faktisk ånden blant St. Josefs-søstrene som viste seg i sin enkle storhet. Det kommer kanskje best til uttrykk derved at ulykkesdagens

helter ikke bare var søstre. Der var andre av skolens lærerinner som også øvet heltegjerninger. Og blant barna — både blant dem som døde og blant dem som ble reddet — var det flere som viste en karakterstyrke ingen hadde våget å drømme om, og som viste hva religion kan bety for et barn og hvor sterk en karakter det selv i de yngste år kan bygges på religionens solide klippe. Og alt dette var jo nettopp St. Josefs-søstrenes ånd, de store resultater av deres virke i årene forut for prøvelsens dag.

På denne ulykkesdagen i mars 1944 bøyde et helt folk seg i ærbødighet for søstrene. Det ble åpenbart for alle at søstrenes ånd ikke var begrenset til ordensdraktens bærere, men at den også hadde formet andre mennesker. Alt dette gjenopplever vi nå på ny. Og til den gyldne medaljes heder kommer takken fra de tusener av mennesker som også før prøvelsens dag hadde opplevd at den ånd som hedres er av det reneste gull.

eksplodere; han fikk i tide advart de to andre ministre. Da det ble åpenbart at den kommunistiske innenriksminister som ledet undersøkelsene, gjorde alt for å skjule kjensgjerningene, tok justisminister Drtina saken i sin egen hånd og ba riksadvokaten ta affære. Denne kunne hurtig slå fast at pakkene med de eksplosive stoffer var laget i Krcman, en liten landsby i Mähren, og var bestilt av funksjonærer ved det kommunistiske hovedkvarter i Olomouc, hovedstaden i Cpeicka's tidligere «distrikt». De bevis som ble samlet av justisministeren var så uimotsigelige at selv kommunistene ikke våget å motsette seg arrestasjonen av de impliserte, blant dem et kommunistisk medlem av parlamentet, *Jura-Sosnar*, — Cpeicka's nærmeste politiske medarbeider. Fortsatte undersøkelser ga som resultat at kuppets hovedaktør var Cpeicka selv. Men før saken kom opp for domstolene, gjennomførte kommunistene sitt statskupp i februar 1948, og dermed ble all videre etterforskning innstillet. I den nye regjering ble Cpeicka justisminister. Han sørget straks for at hans to hovedopponenter, den tidligere justisminister Drtina og riksadvokat Marjanko, ble arrestert. Drtina sitter fremdeles fengslet. Han er nå en knekket og syk mann. Hva Marjanko angår, sendte den tsjekkoslaviske regjering for ikke lenge siden ut en melding om at han har begått selvmord i fengslet.

Etter kuppet i februar fikk Cpeicka pålagt seg den tyngste av alle oppgaver: han ble generalsekretær for den såkalte Sentrale Aksjonskomité. Denne komité ble det øverste revolusjonære organ, et motstykke til den franske velferdskomité av 1793. Den fikk i oppgave å rense administrasjonen, arméen, politiet, pressen og undervisningsvesenet, kort sagt hele samfunnet, for «reaksjonære» elementer. Cpeicka fikk enda en gang demonstrert at han var den rette mann på den rette plass der brutale forholdsregler er påkrevet: tusener ble arrestert, ti tusener mistet sine stillinger. Samtidig ble justisdepartementet rensket og ikke-kommunistiske dommere pensjonert, «folkedomstolen» av 1945 ble igjen etablert som politisk domstol. Ved et nytt dekret ble det åpnet adgang for kommunistiske arbeidere til etter et års undervisning å bekle dommerembeter. Ved en senere lov gjeninnførte Cpeicka konsentrasjonsleirene etter tysk mønster.

Helt fra begynnelsen av kirkestriden i Tsjekkoslovakia har Cpeicka opptrådt som regjeringens talarer og ikke lagt skjul på hvilke forholdsregler regjeringen ville komme til å ta. Da han for en måned siden talte om det tsjekkoslaviske hierarki brukte han uttrykk som «mordere», «tyver» og «falsknere». Han beskyldte biskopene for å være Vatikanets «femte kolonne» og å være besudlet av «skam, forræderi og uærlighet». Han er en av de drivende krefter i den kommunistiske falske «Katolske aksjon», og da erkebiskop Beran tok avstand fra denne organisasjon, beskyldte han ham for å forsøke å spille rollen av martyr for å sikre seg kardinalverdigheten. Paven har han betegnet som «det tsjekkoslaviske folks» fiende.

Ved siden av sin nye stilling som minister for kirkelige anliggender som gir ham rett til å nedlegge veto mot enhver forføyning presteskapet måtte treffe, til å kontrollere Kirkens økonomi og til å innsette kommunistiske prester i ledige embeter,

fortsetter han som justisminister. Kombinasjonen av begge disse stillinger på hans hånd kan neppe skyldes en tilfeldighet.

Dr. *Gustav Husak* der som før nevnt bekler en tilsvarende stilling i Slovakia, ble født i den lille slovakiske landsby Bubrava. Mens han studerte i Bratislava ble han vist bort fra det katolske «Svaradov»-fakultetet. Han ble medlem av det kommunistiske parti, og kort tid før krigen var han ansatt ved den nåværende utenriksminister dr. Clementis sakførerkontor. Under krigen, da slovakene hadde etablert sin egen stat, var han sekretær ved et stort tysk firma, og etter krigen hadde han visse vanskeligheter med å bortforklare underskriften på noen proklamasjoner som inneholdt anti-alliert propaganda. Andre vanskelige punkter for ham var hans samarbeide med den slovakiske minister Sano Mach som er tillagt hovedansvaret for slovakernes angrep på polakkene i 1939. Han skal også ha gjort seg skyldig i mishandling av britiske og amerikanske krigsfanger.

Under opprøret i Banska Bystrica i 1945 kom han til å spille en ledende rolle i den slovakiske nasjonale komité, og sammen med sine kommunistiske kampanfeller fikk han forhindret at amerikanske fly som forsøkte å hjelpe opprørerne, fikk lande bak fronten. Årsaken til dette var frykten for at Slovakia skulle bli befridd av vest-allierte styrker. Man var klar over at i så fall ville kommunistene ikke ha noen sjanser. Resultatet var at opprørerne ble slått ned og tusener av slovakere ble drept. Husak selv unnkom i fly til Moskva.

Han vendte tilbake som innenriksminister i den slovakiske regionale regjering, og ved hjelp av den revolusjonære nasjonale komité som russerne hadde stablet på benene, og som besto utelukkende av kommunister, satte han i gang en brutal forfølgelse av sine politiske motstandere. I løpet av de første måneder etter tilbakekomsten fra Moskva lot han flere hundre slovakere arrestere — blant dem en rekke av motstandsbevegelsens ledere, bl. a. også katolikkenes leder før krigen, dr. Micura. Alle er sporløst forsvunnet. Man regner med at de ble utlevert til det russiske politi, og at de er overført til en eller annen konsentrasjonsleir i Sovjet-Russland. Høsten 1945 ble hans stilling uholdbar, og han måtte trekke seg tilbake, men ble sittende som viseformann i det kommissariske råd som også fungerer som regional regjering.

Da kommunistene høsten 1947 begynte å sette sine planer ut i livet, vendte de seg først mot Det slovakiske demokratiske parti som ved valgene i 1946 hadde fått absolutt flertall i Slovakia. Først «oppdaget» man en sammensvergelse. Det førte til at den kommunistiske innenriksminister i Praha sendte sivil-kledte politifolk til landet. Mange mennesker ble arrestert. Så skulle situasjonen utnyttet politisk, hvilket var meget vanskelig, da kommunistene representerte en forsvinnende minoritet i landet. Det var nasjonale kvinner og menn som satt i nøkkelstillingene. Men Husak forsto hvordan saken burde gripes an. Han sammenkalte en kongress av kommunistiske partifeller og fagforeningsfolk i Bratislava, organiserte uroligheter, hvorunder noen offentlige kontorer ble ødelagt, og proklamerte i sakens anledning gene-

LITTERATUR:

Keiseren på himmeltronen

Prof. dr. H. P. L'Orange: *Keiseren på himmeltronen*. Dreyer.

Prof. dr. H. P. L'Orange.

Keiseren på himmeltronen er den første av to store verker som hakk i hæl forelå her i høst fra professor L'Oranges hånd. Den annen er et storverk om Rom, og skal siden bli omtalt i vårt blad. Hver for seg er de suverene i sitt slags, ypperlige fremstillinger på grunnlag av dyptgående og vidtspennende originalstudier.

I praktverket *Keiseren på himmeltronen* befester L'Orange ytterligere sin stilling blant eliten av vår tids forskere på senantikkenes område. Hva mere er: Med sitt solide feste i arkeologien og intense innlevelse i kunsthistorien har L'Orange her vist veien inn i den store historiske sammenheng, og med heder er han rykket inn i den fornemme garde av vår generasjons idéhistorikere.

Når en skal presentere innholdet av en bok i anmeldelses form, står det i alminnelighet enhver anmelder fritt å trekke fram prøver på godt og ondt for derved å illustrere sin litterære dom over verket. I nærværende tilfelle skal en være varsom med metoden. Hele verket står som en arkitektonisk fullkommen pyramide — i kosmisk ro og med spissen pekende opp mot *Pantokrator*, Allherskeren. Selv om bokens tittel sikter til en omvendt tingenes stilling: guddommen hentet fra himmeltronen og overbygd med et verdsliggjort kosmos, blir dens bærende idé alltid himmelvendt.

Med utgangspunktet i en antikk kosmos-formel skåret inn i et lite skap fra Inderøy — nå på Bygdøy Folke-

ralstreik for å fjerne «de reaksjonære» fra sine stillinger. På denne måten ble regjeringen rekonstruert ved gatens hjelp og demokratene berøvet sitt overveldende flertall. Senere har han gjennomført den samme utrenskningsaksjon i Slovakia som hans kollega Cepicka i Tsjekia.

Disse to menn, Cepicka og Husak, er det som er blitt gitt det oppdrag «å forsvare det tsjekkosllovakiske folks frihet og det tsjekkosllovakiske presteskap». De er utpekt til dette fordi de har lagt for dagen en sjelden evne til brutalitet. Valget viser at politi-byrået i Praha ikke vil rygge tilbake for å bruke noe middel i sin kamp mot katolikkeen i Tsjekkosllovakia som nå kjenner disse «forsvarere av troen».

Detalj av Inderøy-skapet.

museum — fører L'Orange leseren inn i antikkens teocentriske verdensbilde, der guddommen råder og styrer alt: «Alt settes i bevegelse ved et eneste støt som er usynlig og ikke fornemmes av oss, og de enkelte foretelser blir til. Årsakens usynlighet hindrer den hverken i å virke eller oss i å tro på den. For også sjelen, ved hvilken vi lever og eier boliger og byer, er selv usynlig, men kan skues i sine verk; hele livets innretning er jo oppfunnet og ordnet av sjelen og holdes sammen av den, som når vi pløyer og beplanter jorden, oppfinner kunster og ferdigheter, bruker lover og bygger opp statsforfatninger . . . Alt skjønt og ordnet har sitt navn av dette; av ordet for verden (kosmos) kommer ordet for å være ordnet (kekosmesthai).» Det er Platons tanker.

Vi føres inn i «sfærenes harmoni». Vi møter menneskene som «himmelens betrakter og tolk», hvordan de opplever kosmos i astronomi, filosofi, musikk ved innvielse i *Musenes mysterium* — sjelen befridd fra stoffet og døden. Men alt kretser om det store verdenshjulet, der Altets styrer, *Kosmo-krator*, er den drivende akse.

. . . *hjulet, som en evig lengsel vender om deg, o Gud! meg fengslet med de søte toner, hvis klang du styrer og utsender . . .*
(Dante).

Men så skjer altså det merkelige. Og vi lar L'Orange selv fortelle — et praktstykke av l'Oranges stil og form som utmerker seg ved strenghet, uten å bli kald, og pregnans, uten å bli tørr:

«Dette hellige kosmos som fylte antikkens og middelalderens mennesker med from undring, med mystisk tro og lengsel, ble trukket ned fra himmelen av herskermakten og nyttiggjort for maktens egne mål. Kosmostanken måtte oppgi sin høye transcendens og «emanere» i et legeme: et verdslig avbilde av himmelen, et pseudokosmos omkring herskerens person, et himmelpalass, en himmeltrone, et himmel-ritual og himmel-ceremoniell. Herskeren ble universets herre: *kosmokrator*. Det teocentriske univers profanertes i «et rike av denne verden». Materialisert som makt, mistet det sin sjel. Først etter

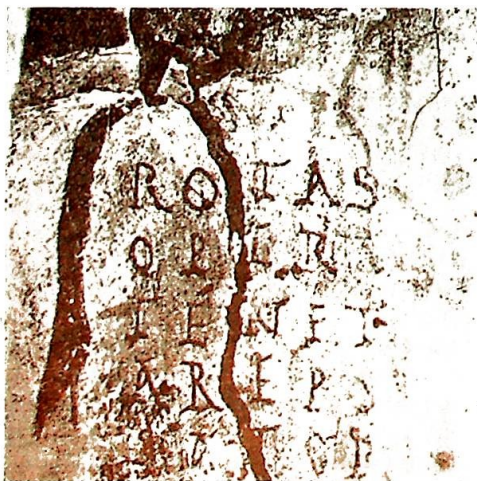

Sator-formelen.

lang kamp har kristendommen formådd å oppløse dette pseudo-kosmos og fri himmelen ut av maktens grep. Men minnet om den verdslige kosmokrator som reiser sin trone «over Guds stjerner», lever langt inn i middelalderen. Han er den nye *Lucifer*.»

Det er interessant å følge L'Orange i citat- og billed-dokumentasjonen — intet er ham fremmed. Så sant det lar seg gjøre, knytter han alt det fjerne og ukjente til nære og kjente steder, navn og forestillinger. Det er vel nettopp også dette arbeidets store fortjeneste, sett med norske øyne. I avsnittet om «Storkongens stjernesal» nevner han hvordan Sophus Bugges mektige «Studier over de nordiske gude- og heltesagns opprinnelse» søkte å bryte den nordiske isolering av vår gamle myteverden og å stille den inn i store felles-européiske sammenheng. Edda-diktenes sagn og myter satt i forhold til universelle idé-motiver «ble likesom podet inn på den store européiske kulturstamme. Ved kombinasjoner som Balder-Kristus, Loke-Lucifer, Odin i galgen-Kristus på korset, Frigg-Priapos osv. — hvor omtvistet i det enkelte disse enn kan være — er vår nordiske idéverden stilt inn under perspektiver som gjør det mulig å se den sammen med den antikke og almen-européiske, så å si i ett bilde».

Keiseren på himmeltronen er et slikt mektig strøk i utformingen av dette enhetsbilde. L'Orange nevner Magnus Olsens sammenstilling av Grimnesmåls Valhall-bilder — den vidunderlige hall «med de mange dører» — med det romerske amfiteater som et av de betydeligste moderne bidrag i samme retning. Men mens Magnus Olsen henter

Rotas-formelen — den omvendte Sator-formel.

sitt «vidunder» fra en nordisk mytekrets, spenner L'Oranges sammenstilling over et videre felt. Han henter fram et bygningsvidunder som ennå lever i européisk middelalderfantasi og fører dets opprinnelse tilbake til den antikke verden. Det er sagnet om den «fabelaktige rotunde» som fra Korstogstiden gikk viden over Vesterlandene. «Den fabelbygning vi her taler om er en rotunde hvelvet som himmelen og med den vidunderlige egenskap å kunne dreie seg om sin egen akse.»

Det er en merkelig verden vi her stifter med bekjentskap med. Likevel er ikke L'Oranges bok noen eventyrbok. Men like fengslende som eventyret er den fremstilling han gir av denne menneskeåndens vandring i en fabelverden som for fullt alvor aktualiseres i en stasifilosofi, materialiseres i en for vårt nutidsblikk fantastisk konge- og keiserkultur. Og likevel: Når en leser om de romerske keisere og den dyrkelse de var gjenstand for, den usannsynlige opptreden de tillot seg, da kan en ikke unngå å se vårt århundres to «Khosroer», Mussolini og Hitler, som gjengangere fra denne verden. Det går en kaldt nedover ryggen når en tenker på hva som kan gjenoppstå av tilstander og usurpatorer som vi i vår naive framtidstro definitivt vil tilskrive historien!

Forfatteren vil få en hel samtids takk for det plastiske bilde han her har tegnet av en verden vi tross alt er skjebnebundet til. Det er et bilde en ikke kan gå raskt forbi om en vil følge trekkene i den idéenes arverekke som knytter ny og gammel verden sammen.

S A T O R
A R E P O
T E N E T
O P E R A
R O T A S

Typografisk gjengivelse av Sator-kryptogrammet.

P
A
T
E
R
R
A P A T E R N O S T E R O
O
S
T
E
R

Pater-noster-kors innskrevet med kryptogrammets bokstaver i Kristus-tegnet A-O.

Vi har gjengitt et par illustrasjoner fra innledningskapitlet i professor L'Oranges bok, der han tar opp tydningen av den berømte Sator- eller Rotas-formel. Det er et kryptogram som dukker opp på utallige steder i den gamle og nye verden. De eldste eksemplarer fører oss tilbake til tiden før 79 e. K., året for Pompejis undergang ved Vesuvs utbrudd. Eksemplaret L'Orange viser oss ved illustrasjonen fra Inderøyskapet er ikke eldre enn år 1767.

Det hemmelighetsfulle ved denne formel er at den kan leses både forfra og bakfra, ovenfra og nedenfra uten at ordenes mening endres i sammenstillingen, — det blir nærmest aksentueringen som da bringer forskjell i tydingen. L'Orange holder ROTAS-lesningen som den eldste, der det roterende hjul blir det toneangivende. Andre holder på SATOR-lesningen som den opprinnelige, der Sator, såmannen, blir det styrende ledd. L'Orange dokumenterer her som ellers overbevisende. Den bokstavelige oversettelse blir: «Såmannen plogmannen styrer omhyggelig hjulene.»

Jeg vil i denne forbindelse bare nevne at en tysker i 1937 la fram en annen tyding enn den tradisjonelle. Han leste midtbokstaven N som initialet til Nike, den personifiserte seier. Ved å trekke linjer fra de fire T-er over N kom fram

triangler (Tenet: råder). Mellom A-O serien trakk han sirkellinjen (A-alfa, O-omega: «det første og det siste»). Selve kvadratformelen ble inntegnet i en likesidet firkant. Med disse tre geometriske figurer bygget vedkommende (Wehling-Schücking) opp et trinitets-symbol: *Kvadratet*: Gudfader, den altomfattende. *Triangel*: Sønnen, seireren, knyttet til korsets T-form. *Cirkelen*: Den Helligånd — kjærligheten, «det første og det siste» (alfa og omega), som «utgår fra de to» og som omslutter Frelseren (N: seireren).

Dette er selvsagt en forenkling av hans meget sinnrige tyndinger — det er ikke grenser for hvilken teologisk mystikk som her legges inn. Romerske arkeologer stillet seg som en kan tenke seg skeptisk til denne utlegning av Satorformelen.

I. H. K.

A propos Magnhild Haalke

I St. Olav for 17. november står gjengitt et intervju med forfatterinnen Magnhild Haalke tatt fra Adresseavisen. Redaksjonelt underskrives «helt hennes oppgjør med tidsånden og den moderne ungdomsoppdragelse». Det vil altså si at forfatterinnens uforbeholdne misbilligelse av mødre som sender sine barn til parktanter og barnehager også underskrives redaksjonelt.

Det er lett nok fra katolsk synspunkt å dele Magnhild Haalkes syn på morsgjerningen som den betydeligste av en mors oppgaver. Men behøver vi derfor å underskrive helt hennes unyanserte syn på og etter min mening helt urettferdige kritikk av den måte som de fleste unge mødre i større byer behandler sine barn på? — Med stor forakt omtaler Magnhild Haalke de mødre som ikke greier å passe én unge engang, men sender den fra seg for «å spise skitt» i parker eller i barnehager fra treårsalderen, mens hun nevner sin mor som kunne greie ti barn alene.

Når det gjelder den tingen å spise skitt, så kan det vel komme på ett ut enten det gjøres i en park i byen eller utenfor kjøkkentrappen til mor i landlige omgivelser. Jeg betviler at en mor med ti barn kan ha anledning til å ta den tingen så høytidelig.

Men når det gjelder å ta hånd om barna i videre forstand, så er forutsetningene for en mor på landet og en mor i byen så vidt forskjellige at det er himmelropende urettferdig å trekke sammenligninger uten videre. — En mor på landet kan ha barna rundt seg hele dagen på en fri og utvunget måte. De kan løpe ut og inn som de vil, følge mor i hønsehus og grisehus, bli med ut på jordene, se på og ta del i virksomheten på en gård i det hele tatt. Barnet kan leke uforstyrret ute i frisk luft mens moren kan ha et øye med hele tiden mens hun driver på med sitt. En husmor på landet har på gården det hun trenger til husholdningen, barnet kan selv velge om det vil slå følge på de små turer til fjøs og stabbur, moren trenger hverken å være redd for å forlate barnet de stundene eller bli særlig besværet om hun tar det med.

I byen bor barna på små trange rom høyt oppe i etasjene. De kan ikke slippes ut alene fra de er små. Å være med mor ut vil si å tvileies langs trafikerte gater, hales ut og inn i butikker og så heises opp fra trappeavsats til trappeavsats i skift med melkeflasker og potetposer. Noe mere tid til å være ute med barna blir det sjelden for en mor som skal stelle alene for en familie, og på egen hånd kan altså barna ikke være.

Når en slik mor sender barna til parktante eller barnehage tre-fire timer om formiddagen, så er det ikke fordi hun ikke kan eller ikke orker å passe dem selv. Det er først og fremst for *barnets* egen skyld, for at de skal kunne få være ute i frisk luft og leke utvunget og samtidig trygt en tid hver dag. En husmor har selvsagt ikke tid til å oppholde seg i en park timevis hver formiddag

uten å få utrettet noe i hjemmet, og hva er da naturligere enn å benytte seg av de institusjoner som samfunnet byr på for å lette tilværelsen for mor og barn?

Og hva med våre utmerkede katolske barnehager? Det skulle altså ifølge Magnhild Haalke og bladet St. Olav også være foraktelig å sende barna sine til den? — Etter min mening er det naturlig å se på barnehagen som en hjelp og en medarbeider i oppdragsarbeidet, ikke som en institusjon hvor barna plaseres for at mødre kan bli kvitt dem.

Jeg syntes det var gledelig å se Magnhild Haalkes dypt katolske grunnsyn når det gjaldt hjem og oppdragelse, men jeg synes en skal være varsom med å erklære seg enig uten forbehold i alle detaljer. Det er vel negativt når en sammen med «tidsånden» fordømmer dem som benytter seg av nyttige sosiale tiltak, tiltak som dog er resultat av en positiv side av den samme tidsånd.

Björg Haakonsen.

St. Olav har foruten innlegg av fru Björg Haakonsen mottatt en rekke andre i forbindelse med intervjuet Adresseavisen i Trondheim hadde hatt med forfatterinnen Magnhild Haalke. Dette intervju, som har løpt gjennom landets presse, fikk vi tilsendt fra ansvarlig katolsk hold med oppfordring om å ta det opp. Vi gjorde det med uttrykkelig klart forbehold, og framhevet at det var forfatterinnens «oppgjør med tidsånden og den moderne ungdomsoppdragelse» vi underskrev.

For de innsendere som tar opp spørsmål utenom dette forbeholdet, kan vi ikke gi spalteplass. Vi henviser her til spalten «Ordet Fritt» i Adresseavisen, der bølgene har gått høyt om de punkter i intervjuet St. Olav har erklært seg uenig i. Reaksjonen er stort sett den samme som vår, — bortsett fra dem som hisser opp til rettssak.

Fru Björg Haakonsens innlegg derimot ligger innenfor rammen av det vi mente å kunne underskrive, og vi vil i den anledning kort bemerke:

Det var det sunne grunnsynet hos Magnhild Haalke i vurderingen av tidsånden og hjemmenes forhold til barna vi fant verdig å presentere for våre lesere. Vi henge ikke her hatten på noen spesiell knagg. Man overlater som regel stoffet til de enkelte leseres individuelle fordøyelse og intelligens. Vårt blads typografiske stil og respekten for våre leseres sunne skjønn stiller seg avisende til den form for dagbladsreportasje der serveringen betyr mer enn selve kosten. Vi falt derfor ikke for fristelsen til å anvende hele skalaen av skriftgrader for å illustrere hvor vi var helt, trekvart eller en sekstendels enig med de ord Magnhild Haalke lot falle i en sen nattetide til en nidkjær intervjuer. Vi sa kort og godt at vi underskrev helt hennes oppgjør med tidsånden og den moderne ungdomsoppdragelse. Her er «oppgjør» det ord en skal merke seg i vår introduksjon. Det er nemlig både godt og dårlig i den tidsånd her tales om i den moderne ungdomsoppdragelse.

Når det gjelder *barnehagene*, har Magnhild Haalke — etter vårt katolske syn på disse sterkt anbefalelsesverdige institusjoner — sine ord i behold.

Hun angriper ikke barnehagene, men tar avstand fra at en mor sender dem dit i 3 års alder. Enhver barnehagelærerinne vil forstå fru Haalke her, ja, prinsipielt gi henne rett. Her er det *foreldrene* som trenger på og barnehagelederne som står fortvilet. Vi har den samme erfaring i våre katolske barnehager, og iallfall i Oslo er minimumsalderen satt til 4 år.

Magnhild Haalke hevder at «Barnehager er ikke *tilstrekkelig* (uthevet av oss) for å gi små barn den sinnets oppbygging jeg mener er det viktigste nå. Det er hjem-

mene som må bygge opp barnesinnene. Det er ingen privat sak å avle barn. De skal ledes og læres av foreldre som vet og kan noe om barnesjelen». Ikke med ett ord går Magnhild Haalke løs på barnehagene som institusjoner. Det kan være at hun kanskje ikke har noe særlig syn for dem. Men det er hjemmets særlige oppgave som opptar henne i det intervju hun ga til Adresseavisen. Vi kan ikke forstå hvor fru Bjørg Haakonsen vil hen med sine spørsmål i nest siste avsnitt av sitt innlegg.

Imidlertid kan vi forsikre våre lesere om at vi går sterkt inn for barnehager, både katolske og ikke-katolske, qua *ledd* i den moderne barneoppdragelse. Men det er et kapittel for seg. Vi har våre kontakter med de høyeste katolske og ikke-katolske institusjoner på barneoppdragelsens område i vårt land. Vi kan som et kuriosum nevne at Adresseavisens intervju med fru Haalke ble lest og diskutert ved landets høyeste læreanstalt på barnepedagogiens område. Vi er underrettet om at Magnhild Haalkes uttalelser på dette felt gjorde et sterkt inntrykk og aldeles ikke ble oppfattet som en misbilligelse av barnehagene.

Red.

ANMELDELSENE I ST. OLAV AV SVEN STOLPES BØKER

Universitetsstipendiat Daniel Haakonsen anmeldte i siste nummer av St. Olav to av Sven Stolpes senere bøker. Vi gir her plass for noen bemerkninger dr. Stolpe ønsker å gjøre i denne forbindelse.

Herr redaktør!

Det kan synas förmätet att vilja kommentera en så alltigenom vänlig anmälan, som St Olavs av mina böcker «Vadstena» och «Den glömda vägen» i nr 44—45. Om jag ändå gör det, sker det bl. a. för att i samband med ett litet frågetecken också få sända lojala och goda norska trosfränder och vänner en hälsning och ett tack; jag är ensam katolsk författare i Sverige både som romanförfattare, essayist, kritiker och historiker. Jag behöver därför den hjälp jag kan få. Och jag får den.

Min kritiker skriver, att han frestas dra på smilbandet, när jag skriver «altfor mange ex cathedra uttalelser på rad». Særskilt skulle sid. 233 vara rätt roande. Kritikern pekar från denna sida på två exempel.

Båda dessa exempel har han nog missförstått.

1. Jag skriver om Aukrust: «Han är alltigenom genuin». Jag undrar, om min kritiker vet, vad det svenska genuin betyder. Det betyder icke «genial» utan okunstlad, ursprunlig — i detta sammenhang nærmast: «folkligt frisk og ursprunglig». I detta ord ligger alltså ingalunda någon överskattning.

2. Enligt min kritiker skulle jag om Dante ha sagt, att han är «den eneste dikter som har oppnådd å skildre nådens fred på dikterisk vid». Men jag har sagt något annat: jag kan min Dante och vet exakt, vad jag menar om honom: «Den ende som veterligen lyckats sublimerer sitt språk så, att det verkligen højer sig in i en övermenschlig sfær, är Dante i de sista sängerna; men deras hemligheter öppnar sig først efter mangårig läsning, mångårigt inlyssnande». Tonvikten ligger här vid *språket*. Jag vet ingen annan diktare, om vilken man kan säga, att han i denne mening lyckats «sublimerer sitt språk, så att det verkligen højer sig in i en övermenschlig sfær». Jag skall vid ett annat tillfälle utreda den kvalitet, jag här åsyftar. Det är i varje fall icke frågan om att bara skildra nådens genombrott i en människosjäl.

Jag misstänker, att min kritiker genom att utvälja sidan 233 också i all tysthet velat opponera mot en annan superlativ, som där återfinnes, nämligen mitt omnäm-

nande av Alf Larsen som «Norges främste kritiker». Kanske har jag fel. Men jag känner ingen norsk kritiker, som i inlevelsens eld och det stilistiske uttrykkets intensitet kan jämföras med Alf Larsen, när han är som bäst. Och det är han ganska ofta.

Men slut nu med vårt gruff! Livet är kort, och det återstår många katolska böcker som måste skrivas!

Eder tillgivne, tacksamme

Sven Stolpe.

Jeg har oppfattet ordet «genuin» som identisk med det norske «ekte» (ukunstlet) — de andre betydninger av ordet kjente jeg ikke. Men siden naturbegavelse og intellektuell kultur hadde så vanskelig for å forlikes i Olav Aukrust, synes jeg nok det er vanskelig å si at han var *alltigenom* et eller annet, alt igjennom ekte, eller alt igjennom opprinnelig eller hva en nå vil.

Dantes særstilling blir vel Sven Stolpe og jeg inntil videre ikke enige om. Med hensyn til Alf Larsen er det nok mye i Sven Stolpes preferanse. Men på neste side i samme bok (s. 234) refererer Sven Stolpe det han kaller en «inspireratt» uttalelse av Alf Larsen: Alf Larsen har talt om linjen fra Wergeland fram til Aukrust og Krokann (man kvepper rent ved denne sammenstillingen). Disse dikternes tema skulle være «Kristuslyset på det norske fjell». Stort mindre treffende kan det ikke sies. Med all respekt for Wergelands religiøse følelse, kan man trygt påstå at Kristus så å si er fraværende for hans diktning. Og Aukrust og Krokann — er det i første rekke en Kristusreligion de dikter om? Det har jeg meget vanskelig for å se.

D. H.

Peter Schindler: Dette Hellige Evangelium. En Årgang Prædikener. 328 s. Arne Frost-Hansens Forlag. København 1949.

«En Ubehagelighet udsætter man sig i hvert Fald for: . . . at Anmeldere baade velvillige og vrangvillige, udtaler en blivende Dom over Samlingen efter at have smakt på et Par Prøver hist og her, mens en motiveret Dom kun kan feldes af den, der Søndag efter Søndag et Aar igenem har søkt Næring for sin Sjæl i den.»

Dette var en av de mange betenkeligheter Schindler hadde før han ga etter for venners press og tillot trykkingen av en årgang av sine prekener. Vi skal da heller ikke felle noen dom over boken ennå. Den kan overhodet ikke bedømmes som bøker vanligvis bedømmes. Den er ikke et litterært arbeid, men prekener samlet og utgitt slik som de er blitt holdt fra stolen.

Samlingen er ment som en gave til den ensomme katolikk, til dem som bor langt fra kirken, til gamle og syke, til alle av en eller annen grunn isolerte ktolikker. Den må vel nærmest betraktes som et «opptak på lydbånd» av Schindlers meget gode prekener, og kommer bare til sin fulle rett når de i familie- eller vennekretsen blir gjengitt med det talte ord, blir lest opp eller fremsagt.

Dette vil ikke si at man ikke kan lese hans prekener med utbytte. Han har en fantastisk evne til «å gjøre gamle sannheter nye», han løser våre dagsaktuelle problemer med Evangeliets tusen år gamle pas-partout. Stoff nok til ettertanke. Og velsignet være hans friske språk, så deilig fritt for alle prekestol-klisjéer (og de er vanskelig å unngå!). Et språk som ved høytlesning lett kan omformes til et like sprudlende norsk og gir leseren følelsen av å ha kontakt med et spill levende menneske og ikke en opphøyet og fjern søndagspredikant. For mange prester kan den tjene som forbilde på hvordan en kort og aktuell preken skal være.

UTLANDET:

VATIKANET

Paven gjør opp med den «legale» rett.

I en tale til medlemmene av den høyeste kirkelige domstol for alle prosessuelle saker til Kurien, *Sacra Rota Romana*, oppholdt Paven seg nylig ved årsakene til krisen innenfor forvaltningen av den offentlige rett. Hans Hellighet fremholdt at de må søkes i den juridiske positivisme og i statsabsolutismen slik som vi kjenner den i dag. Hele rettskrisen er en følge av kampen mellom rettferdig og urettferdig rett. Den juridiske positivismes store feiltagelse som det 19. århundre bærer hovedansvaret for, ligger i at man har erklært at den rett lovgiverne har vedtatt er forpliktende for staten, hva jo ikke er nok til å skape en ærlig rett. Senere mistet den totalitære stat all respekt for den guddommelige rett og skapte den s.k. «legale rett» som frakjenner individet all personlig rett og underlegger det partiet og staten. Den s.k. «legale rett» bestrider foreldrenes rett til barna og deres plikt til å oppdra dem. *Den betrakter anerkjennelsen av Gud og avhengigheten av Ham å være uten interesse for staten og folkefelleskapet og kaller ordenen for orden, tyranni for autoritet, slaveri for frihet og forbrytelsen for en nasjonal dåd.* «Dette var og er,» uttalte Den hellige Får, «den s.k. «legale rett» i mange land. Den katolske kirkes juridiske orden behøver aldri å frykte for å komme i noen krise, fordi dens alfa og omega er Herrens evige ord.»

«Verre enn selve krigen.»

Paven mottok nylig i Castelgandolfo syv medlemmer av De forente staters senats underkomité for de væpnede styrker og uttalte i den tale han holdt for dem bl. a. følgende:

«... En vis gammel romersk filosof har sagt — og ikke uten grunn — at frykten for krig er verre enn selve krigen. Denne frykt vil hjemseke verden så lenge der blant verdens stater finnes en stat som forkaster den moralske fornuft og de umistelige menneskelige rettigheter, som bruker brutal makt for å redusere menneskene til viljeløse kveg, helt avhengig av en stat som ikke anerkjenner noen makt over seg selv. Også hos nasjoner som det er overflødig av meg å nevne ved denne anledning, finner vi den eneste sikre fredsgaranti ikke hos makten, men i nasjonenes sjel; det vil si i folkens indre liv, i deres vedvarende bestrebelse for å forsvare familien og barna, arbeiderne og arbeidsgiverne, slik at alle, beskyttet av kristne prinsipper, kan nyte fruktene av nestekjærligheten og hver og en yte sitt til det felles beste...»

Mgr. Montini om betydningen av katolske pressebyråer.

Pave Pius XII har nylig mottatt sjefredaktøren for det hollandske, katolske pressebyrå, *Henri Kemna*, som også er generalsekretær for De katolske pressebyråers internasjonale union, i audiens. Redaktøren hadde også en lengre samtale med stedfortrederen for den pavelige statssekretær, mgr. *Montini*, som understreket betydningen av de katolske pressebyråer for den katolske presse verden over. Særlig med henblikk på alle de uetterretteligheter om Kirken og katolisismen som spres av ikke-katolske pressebyråer er det ikke nok bare å ha en katolsk presse, men også å disponere nyhetsskildene, fremholdt mgr. *Montini*, som til slutt rettet en oppfordring til de katolske pressebyråer om å la seg representere på den pressekongress som vil bli holdt i Rom i forbindelse med Det hellige År fra den 16. til den 19. februar.

For alle som ikke kan komme i kirken, bør den altså bli et fast programpunkt om søndagen. Den bør heller ikke mangle i bagasjen når du drar på landet om sommeren eller på fjellet om vinteren.

Så om et år er det vel en og annen som kan gi en virkelig «motivert Dom» og en bedre og varmere anbefaling av boken.

Harald Taxt.

Kardinal Bruno prefekt for Det hellige råds kongregasjon.

Pave Pius XII har utnevnt kardinal *Bruno* til prefekt for Det hellige råds kongregasjon etter avdøde kardinal *Marmaggi*. Kardinal *Bruno* var sekretær for rådet til han ble utnevnt til medlem i 1946.

DE FORENTE STATER

Amerikanske kardinaler og biskoper krever internasjonalt styre i Jerusalem.

Kardinalene, erkebiskopene og biskopene i De forente stater har vedtatt en erklæring i anledning det vedtak som De forente nasjoners voldgiftskommisjon har fattet i spørsmålet om internasjonalisering av Jerusalem. Det heter i denne erklæring at internasjonaliseringen av Jerusalem ikke blir praktisk gjennomført ved dette vedtak. Det pekes på at det dreier seg om et utpreget religiøst anliggende, og at løsningen av Jerusalem-spørsmålet bare kan søkes i et internasjonalt styre og ikke i en kontroll eller begrenset beskyttelse. Det amerikanske hierarki retter samtidig en ny appell til De forente nasjoner om at internasjonaliseringen av Jerusalem og andre hellige steder i Palestina må bli gjennomført.

President Truman om religionsforfølgelsene.

På en nasjonalkonferanse av kristne og jøder som nylig ble holdt i Washington ga president *Truman* til kjenne sin faste beslutning om å beskytte De forente stater mot det nye barbari som består i å forfølge menn og kvinner for deres religiøse tros skyld og å gjøre religionen til et redskap i statens tjeneste.

Presidenten erklærte at denne forfølgelse ikke bare er moralsk forkastelig, men at den truer med å ødelegge de verdier den kristne sivilisasjon med megen slit og møyе har skapt. Av den grunn ville presidenten gjøre sitt beste for å organisere alle moralske krefter i verden, slik at de blir i stand til å mestre situasjonen.

Presidenten betegnet videre religionskampene i verden som et nytt barbari, meget verre enn tidligere tiders. Forfølgelsene er satt i scene av mennesker som i sine medmennesker ser slaver og ikke brødre. Forsvaret mot disse angrep ligger i brorskapet og i Guds faderskap. Menn og kvinner som har denne tro, kommer aldri til å bøye seg for den brutale makt. Bare folk med religiøs tro har kraft til å overvinne tyranniet.

EGYPT

Mgr. Hughes' etterfølger som internuntius.

Mgr. *Albert Levame* har overrakt sine akkreditiver som Apostolisk Internuntius til kong *Faruk av Egypt* og følger dermed etter avdøde mgr. *Hughes* i denne stilling. Etter presentasjonen for den egyptiske konge ble den nye internuntius forestillet for statsministeren, *Hussein Sirry Pasja*, og andre ledende personligheter ved det kongelige hoff. Senere ble mgr. *Levame* mottatt av representanter for Den katolske kirke i Egypt hvis overhode er den koptisk-katolske patriarken av Alexandria, *Morkos II*.

Mgr. *Levame* er født i Monaco og har tidligere tjenstgjort i det pavelige diplomati i en rekke land, særlig i Sør- og Mellom-Amerika.

ENGLAND

Den katolske kirke diskuteres på bred front i England.

Den i hele Det britiske imperium overordentlig innflytelsesrike engelske avis «Times» offentliggjorde for vel 14 dager siden en lederartikkel «Rom og Europa» som har vakt meget stor oppmerksomhet og fremkalt en diskusjon i avisens spalter som både m. h. t. kvalitet og kvantitet hører til sjeldenhetene i moderne presse. Vi håper senere å kunne bringe en sammenfatning av de synspunkter som er kommet til uttrykk i avisens spalter.

I den nevnte lederartikkel som for første gang i innflytelsesrik engelsk presse tydelig tilkjenner at det har funnet sted et omslag i toneangivende engelske kretsers syn på Den katolske kirke, skriver avisen særlig med henblikk på Kirkens heroiske kamp mot kommunismen og annen gudløshet i tiden bl. a. følgende:

«Den romersk-katolske kirke er verdens største kristne samfunn og det eneste som bak jernteppet representerer vest-europæiske tradisjoner. I mange land er Den katolske kirke utsatt for brutal forfølgelse. I Vest-Europa har den inspirert politiske bevegelser som under det kristne demokratis banner har holdt stand mot kommunismen, kraftigere og virkningsfullere enn alle andre politiske partier.»

IRLAND

Irlenderne i De forente stater går på for å sikre Irland full selvstendighet.

Kongressen av industrielle organisasjoner i De forente stater som teller 6 millioner medlemmer, vedtok nylig på sitt årsmøte i Cleveland å rette en henvendelse til president Truman, De forente staters utenriksdepartement og Kongress om å bruke alle midler de rår over for å få gjort slutt på det britiske herredømme i Nord-Irland. Noen uker tidligere hadde den mektigste fagforening rettet en lignende henstilling til De forente staters øverste myndigheter.

Da CIO's president med denne fagforenings 7 200 000 medlemmer er en mektig politisk faktor i De forente stater, håper man at De forente stater nå vil gå inn for irenes sak.

JAPAN

Det katolske universitet i Tokio 40 år.

Det katolske universitet i Tokio kan i år feire 40-årsjubileum. Det ble opprettet av pave Pius X og teller 74 profesorer. Av disse er 50 japanske legfolk og 24 jesuittpatre av forskjellig nasjonalitet.

JUGOSLAVIA

Russiske flyktninger som sovjet-spioner.

I De forente nasjoners sosiale komité har Jugoslavias representant rettet sterk kritikk mot Sovjet-Unionen, fordi den motsetter seg at sovjet-russiske flyktninger får vende tilbake til sitt hjemland. Moskva ønsker, fremholdt han, at disse personer blir i Jugoslavia, da de russiske kommunister ønsker å bruke dem som spioner og til å skape uro der. Denne representant meddelte videre at det er kommet 15 000 flyktninger til Jugoslavia fra Ungarn, Bulgaria, Romania og Albania.

Erkebiskop Stepinac blir ikke løslatt.

Marskalk Tito har under en samtale med en tidligere generalinspektør for UNNRA som oppsøkte marskalken nylig, uttalt at mgr. *Stepinac*, den fengslede erkebiskopen av Beograd ikke vil bli løslatt, da det ville stride «mot den jugoslaviske regjeringspolitik». Det sies at marskalken ved denne anledning skal ha uttalt at erkebiskopen ble arrestert for tre år siden «for å beskytte enkene og de foreldreløse etter dem som kjempet for Jugoslavias uavhengighet; at den jugoslaviske regjering ikke ønsker å diskriminere religionen, men at erkebiskopen hadde skadet staten og at fengslingen skyldtes hans handlinger under krigen.

Vatikanets offisielle talerør *Osservatore Romano* fremholder i denne forbindelse at denne melding tydelig viser at den jugoslaviske regjering ikke har endret sin holdning overfor Kirken.

KARPATO-UKRAINA

Ruthenske biskoper i tvangsarbeidsleire.

Ifølge meldinger til Vatikanet er to ruthenske biskoper avgått ved døden i russiske tvangsarbeidsleire, mens 3 ennå lever.

Disse fem biskoper ble stilt for «domstoler» og dømt til lengre fengselsstraffer av russerne da de røvet Karpato-Ukraina fra Ungarn.

Metropoliten av Leopoli, mgr. *Josef Slipyyj* ble dømt til ti års straffarbeide. Man tror at han befinner seg i en tvangsarbeidsleir i Nord-Russland sammen med hjelpebiskopen av Przemysl, mgr. *Gregory Lakota* og den apostoliske administrator av Volinia, mgr. *Nicola Czarneckyj*, som ble dømt til 5 års tvangsarbeide, angivelig for å være spion i Vatikanets tjeneste.

Hjelpebiskopen av Stanislaopoli, mgr. *Latyszewsky*, antas å være nattvaktmester ved en russisk industribedrift. Han ble tvangstransportert uten å være dømt. Hjelpebiskopen av Leopoli, mgr. *Budka*, som ble dømt til 8 års tvangsarbeide, skal være meget alvorlig syk.

KOREA

Korea i faresonen.

Etter at de siste amerikanske troppstyrker har forlatt Syd-Korea, tiltar urolighetene. Så lenge amerikanerne var i Korea hvis sikkerhet og uavhengighet de beskyttet, fantes det en liten koreansk minoritet som energisk gikk inn for at amerikanerne burde forlate landet. Men nå er tonen blitt en annen. I hovedstaden Seoul kan man lese følgende på store gateseil: «La ikke Korea bli et nytt Tsjekkoslovakia!»

Syd-Korea er i dag truet av et kommunistisk og aggressivt svt Nord-Korea.

Nylig kom det til alvorlige grensekamper 110 km nordvest for Seoul. Blant de 250 falne rødgardister fant man likene til 55 sovjet-russiske soldater. Offisielt er Sovjet ikke i krig med Syd-Korea, men kan naturligvis ikke hindre at «frivillige» har meldt seg til kamp for å innføre «et virkelig demokrati» i Syd-Korea! Hittil er det lykket de koreanske styrker i Syd-Korea å slå tilbake alle angrep. Men hvor lenge?

PALESTINA

Ny latinsk patriark i Jerusalem.

Den hellige Far har utnevnt Franciskanerkustoden i Det hellige land, pater *Alberto Gori*, O. F. M., til latinsk patriark i Jerusalem.

Det er annen gang at en fransiskanerpater er utnevnt til denne stilling. Som patriark av den latinske ritus vil han få jurisdiksjon over hele den katolske klerus og befolkningen i patriarkatet som omfatter Palestina, Transjordanien og Cypren. Pater Gori er prinsipielt tilhenger av Jerusalems internasjonalisering.

Kardinal Canali stormester av Den hellige gravs orden.

Pave Pius XII har utnevnt kardinal Canali til Stormester av Den hellige gravs orden i Jerusalem. Kardinalen som har vært Ordenens høye beskytter siden 1940 hadde overoppsyn med avfatningen av Ordenens nye konstitusjon som ble godkjent av Paven i rettsordren *Quam Romani Pontifices* av den 14. september i år og som konstituerer Ordenen slik at den kan ta opp arbeide for å avhjelpe nøden i Palestina i dag. Det heter i denne nye konstitusjon at det er Ordenens plikt «å forsvare Den katolske kirkes rettigheter i Det hellige land».

POLEN

Biskopen av Lodz brennemerker kommunistenes religionsfiendtlighet.

Biskopen av Lodz, mgr. *Klepacz*, har nylig lest en høytidelig rekviemmesse for den polske kirkes primas, kardinal *Hlond*, som døde i fjor. I en tale hyllet biskopen kardinalen for de store tjenester han i sin levetid hadde ydet det polske folk, og oppfordret de troende til å be for prestekall. De 8000 katolske prester som arbeider i Polen i dag, makter ikke å imøtekomme krav som stilles av landets 24 millioner katolikker. Biskopen brennemerket også kommunistenes angrep på Paven, biskopene og den katolske klerus.

Polen sovjetiseres systematisk.

«Samarbeidet» mellom Polen og Sovjetunionen blir stadig mer intimt, heter det i en melding fra vel underrettet hold i Brussel. Dette samarbeide innskrenker seg ikke bare til det militære område. Også i den kulturelle sektor arbeides det nå for nærmere tilknytning til Sovjetunionen. Madame *E. Kras-*

PROFESSOR DR. A. H. WINSNES

SIGRID UNDSET

En studie i kristen realisme

Et nært og levende bilde av Sigrid Undset og en innføring i dikterens mangfoldige forfatterskap.

Pris kr. 14.90.

Innbundet kr. 20.30

ASCHEHOUG

sowska erklærte nylig i parlamentet at det er inngått en avtale mellom Polen og Sovjet gående ut på at sovjet-russiske vitenskapsmenn nå skal forelese ved polske universiteter og at polske studenter i større grupper skal sendes til Sovjetunionen for å studere forholdene der. Det er også truffet en avtale mellom Kringkastingen i Warsjava og kringkastingen i Moskva. Den tar sikte på å sende mer russisk musikk og flere russiske foredrag gjennom den polske kringkasting.

Samtidig sørges det for at Polens forbindelser med Vest-Europa avbrytes. Selv sosiale verifedsorganisasjoner får ikke lenger opprettholde kontakten med lignende organisasjoner i Vesten. For å hindre at polske borgere flykter ut av landet er det truffet forholdsregler som gjør det ytterst vanskelig og farefullt å søke å ta seg over grensene til andre land. Selv grensen til Tsjekkoslovakia er blitt sperret.

Hierarkiet lar igjen høre fra seg.

Erkebiskopene og biskopene i Tsjekkoslovakia har igjen latt høre fra seg. I Praha utkom det for vel en uke siden et brev *ad clerum* av overordentlig stor betydning. I dette brev pålegger biskopene prestene å motstå ethvert press fra statens side og igjen å true alle som ikke viser seg villig til å lide for Kirken med ekskommunikasjon. Brevet ble satt opp på et hemmelig møte, og det bærer også erkebiskop Berans underskrift. Hans navn har ikke vært å se på andre erklæringer hierarkiet har sendt ut i de siste månedene. I en bemerkning på det dokument som nå er sendt ut, heter det at erkebiskopen ikke var til stede på biskopenes konferanse, og at en delegasjon fra biskopene som forsøkte å få adgang til erkebiskop Beran i hans palass, ble avvist av vakten.

I biskopenes brev til presteskaper heter det bl. a.:

«Om de siste bestemmelser Staten har vedtatt for å regulere forholdet til Kirken føres ut i sine konsekvenser, trues Kirken i sin vitale organisasjon. Kirkens frihet og åndelige kraft, den Kirke som er bygget på St. Peter og apostlene, vil da bli degradert til et religiøst samfunn, ledet av noen legfolk og frafalne prester som er blitt støtt ut av Kirken. Unntatt Guds nåde, avhenger nå alt av dere. La intet fjerne dere fra Kirkens kjærlighet.

Vi forsvarer oss, fordi alle som angripes har rett til å forsvare seg. Om Kirken gir avkall på sine rettigheter, er den ikke lenger Kristi Kirke. Derfor forsvarer vi ikke våre personlige rettigheter, men Guds.

Om noen av dere — hva Gud forbyde — skulle glemme sitt hellige presteembede, vil vi ha sagt følgende:

Om en prest nekter å adlyde biskopene og Kirkens lover, sviker han Kristus i et avgjørende øyeblikk; han sviker sine brødre der som helhet betraktet kommer til å forbli trofast under enhver omstendighet; han sviker nasjonen og er en skjensel for hele folket og Gud. En slik mann har ikke lenger rett til å kalle seg katolsk prest. All jurisdiksjon — også den å motta skriftemål — er berøvet ham. Hvert eneste alminnelig menneske i dag vet at en slik prest begår sakrilegier om han fortsatt øver sin funksjoner og at det å skrive for ham er ugyltig.»

Der er tilføyet elleve direktiver til prestene:

1. Fordi de som er kristne og i særdeleshet prestene bare kan love og fullføre slikt som ikke er mot Guds og Kirkens lov og menneskets naturlige rettigheter, er det nødvendig å føye til det løfte som loven foreskriver, enten muntlig eller skriftlig: «... så lenge dette ikke strider mot Guds eller Kirkens lov eller mot menneskets naturlige rettigheter.»
2. Dere har fått lov til å ta imot høyere lønninger for å beskytte dere mot et større onde. Men dere må være villig til å gi avkall på lønningene om noen i kompensasjon vil kreve av dere å gjøre Judastjeneste. Dere må ikke bli forrædere.
3. Motsett dere kommunistisk kontroll av prekenes og religionsundervisning. «Ingen verdslig makt har rett til å bestemme hva der skal prekes.»
4. Overse regjeringens ordre om at prestene må ha tillatelse av lokale kommunistiske myndigheter til å drive religiøs virksomhet.
5. Sikre dere tillatelse av biskopene for dere foretar nye ansettelse eller utsteder nye forordninger.
6. Sørg for at Kirken feirer hellig-dagene.
7. Sørg for at kirkeutstyret som kalker og ornater ikke blir satt på regjeringens elister over kirkelig eiendom.
8. Hjelp katolikkene til å motta ekteskapets sakrament. (Biskopene betegner dette som en meget alvorlig plikt, da en ny lov har gjort borgerlig vielse obligatorisk etter første januar. Prestene pålegges også å kunnngjøre bann-

lysninger, hvilket regjeringen har forbudt, og til å føre kirkelig ekteskapsregister.)

9. Imøtelse nærmere ordre fra biskopene for dere setter opp de regnskapsoversikter som regjeringen har forlangt.
10. Ta intet hensyn til regjeringens falske «Katolske Aksjon»-bevegelse.
11. Forbered dere for Det hellige År. Dette år er ment å bli et år for innvielse av sjelene til større hengivenhet til Gud og Hans Kirke. Gjør hva dere kan for å redde dem som har tapt krigen (sic!), øv sosial rettferd, hjelp dem som lider og er i nød og gjør hva dere kan for å frede og beskytte våre helligdommer.

Paven hjelper våre trengende

Den hellige far har også i år villet tenke på våre trengende med en liten oppmuntring til jul. Hans Høyærværdighet Biskopen har mottatt et beløp til videre forføyning.

LITTERATUR INNGÅTT TIL REDAKSJONEN:

DET NORSKE SAMLAGET: *Ragnhild Foss, Sekvensane i Missale Nidrosiense*. Oslo, 1949.

ASCHEHOUG: *Sigrid Undset, Romaner og fortellinger fra nutiden*. Bd. IX, *Den trofaste hustru*. Bd. X, *Madame Dorthea*.

BONNIERS FORLAG, Stockholm: *Lechard Johannesson, 40-Talet och Idéerna*. En bok till gammaltroende kristna och moderna hedningar.

Til våre utenlandsabonnenter:

På grunn av de økede portoutgifter og øvrig fordyrelse av vårt blad, ser vi oss ikke lenger i stand til å kunne opprettholde listen over gaveabonnenter til våre venner i utlandet.

For dem som ikke har anledning til å ordne med et regulært abonnement, innebærer dette dessverre stans i forsendelsen fra 1. januar 1950.

ST. OLAVS ADMINISTRASJON

Oslo menighetenes juletreff

Onsdag 28. des.: Voksne. Entré kr. 1.50.
Underholdning. Bevertning.

Torsdag 29. des.: Barn. Entré kr. 1.00.
Julenisse.

St. Olavs- og St. Hallvards-laget.

JULEFORESTILLING: ST. SUNNIVA SKOLE

Ellevne oppfører «JULEFRED»
tirsdag 20. desember kl. 19.

Entré: Voksne kr. 2.—, barn kr. 1.—.

Blir gjentatt flere ganger i januar.

TØNSBERG

Arkitekt
JOHN HORNTVEDT

M.N.A.L.
Tønsberg

I. L. HOLT

Ur- & kronometermaker
Optisk forretning
Storgaten - Tønsberg

MAGNUS LARSEN

Etablert 1890
Manufaktur - Utstyr
Tønsberg

TØNSBERG GLASSMAGASIN

Glass - Porselen - Stentøy
Tlf 12 67 - Torvgaten
Tønsberg

TØNSBERG FARVEHANDEL

Tønsberg

OSLO

Nøkkel-Termometer

Kr. 13.65

Se mitt overdådige utvalg i julens gaveting. God jul med gode gaver

fra

Galligani

N. Slottsgt. 25 - Stortingsgt. 22.

**Si
navnet
si
Melange
MARGARIN**

A/S MARGARINCENTRALEN

KRISTIANSAND

Malermester
HALFDAN S. KVANVIG
Kirkegt. 1 - Tlf. 3930
Kristiansand

A/S FORENEDE

SØRENGEN 8

KULLIMPORTØRER

TELF. 68 19 50

Bernh. L. Mathisen & Co

